

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กชกร สังขชาติ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการศึกษา
นอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2536. (อัดสำเนา)
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 17 (พ.ศ. 2542) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.
2533.
- กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966.
- กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงมหาดไทย. เอกสารวิชาการหลักสูตรนักบริหารงานประชา
สงเคราะห์ เล่มที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด,
2523.
- กาญจนา แก้วเทพ. การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน: โดยถียมมนุษย์เป็นศูนย์กลาง.
กรุงเทพมหานคร: สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, 2538.
- กุลพล พลวัน. พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538.
- เกริกศักดิ์ บุญญาหงษ์. นโยบายของรัฐและแนวทางการจัดบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุใน
อนาคต. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- คณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุด้านวิชาการ. บทความ บทความย่อ
การประชุมวิชาการแห่งชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ สู่ผู้สูงอายุด้วยคุณภาพ. เอกสารในการ
ประชุมวิชาการแห่งชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ วันที่ 22-24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542.
(เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คณะกรรมการวิสามัญสวัสดิการผู้สูงอายุและการพัฒนาสังคม วุฒิสภา. รายงานของคณะ
กรรมาธิการวิสามัญสวัสดิการผู้สูงอายุและการพัฒนาสังคม วุฒิสภา พิจารณาศึกษา
เรื่อง ปัญหาผู้สูงอายุและแนวทางแก้ไข. พ.ศ.2534. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คณะทำงานพิจารณานโยบายและมาตรการหลักเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ. สาระสำคัญของ
นโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุระยะยาว (พ.ศ.2535-2554) กรกฎาคม
2535. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คณะอนุกรรมการการศึกษาวิจัยและวางแผนระยะยาวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ. แผนระยะยาวสำหรับ
ผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2525-2544. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- คนชราว่าเหว...ล้มทะลัก ผุด สโมสรวัยทอง ตอกย้ำคนแก่คือส่วนเกิน. เดลินิวส์. (13 เมษายน
2543): 3.

คนไทยถูกทอดทิ้งทั่วประเทศครั้งล้าน ทศท. ดึงผู้พิการทำงานศูนย์ 13. มติชน (15

พฤศจิกายน 2542): 20.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1252/2493.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1564/2493.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 255/2496.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 111/2497.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1320/2506.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 412-413/2515.

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1384/2516.

คำอธิบายพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.แหล่งที่มา:

<http://www.moe.go.th/hp-vichai/ex-prbo1.htm>

จงจิנדร์ โศภนคนาภรณ์. สวัสดิการสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2527. อ้างถึงใน ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. แนวทางการจัดบริการ สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

จักรินทร์ โกมลศิริ. แนวคิดและแนวทางจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่องบทบาทรัฐ เอกชนและองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย: สถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางในอนาคต. หน้า 1-13. 23-24 ธันวาคม 2542 ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร.

ชาติ ชัยเดชสุริยะ และมานิตย์ จุมปา. รัฐธรรมนูญของเรา. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันกฎหมายอาญา, 2541.

ทรงธรรม สวณีย์. สวัสดิการผู้สูงอายุ: การมีส่วนร่วมของชุมชนภายใต้ภาวะวิกฤต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2540.

ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล. กลไกการบริการระบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่องบทบาทรัฐ เอกชน และองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย: สถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางในอนาคต. หน้า 1-16. 23-24 ธันวาคม 2542 ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร.

นนทพันธ์ ภัคดีผดุงแดน. คำแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภา พ.ศ. 2475-2543. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2543.

นพนิธิ สุริยะ. สิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2537.

นภาพร ชโยวรรณ. สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในปัจจุบัน. ในบทความ บทความคัดย่อ การประชุมวิชาการแห่งชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ ผู้วัยสูงอายุด้วยคุณภาพ, หน้า 54-92. 22-24 พฤศจิกายน 2542 ณ โรงแรมปรีnceพาเลส กรุงเทพมหานคร.

นภาพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเดล รายงานโครงสร้างการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2538. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. บริการสาธารณะในระบบกฎหมายปกครองฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. รายงานการวิจัยเรื่องแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินการขององค์กรพัฒนาเอกชน: ศึกษาเฉพาะกรณีกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: พี เพรส, 2541.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับบริการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

นิคม จันทรวิฑูร. กฎหมายประกันสังคม: แนวคิดพัฒนาการและก้าวแรกของการดำเนินงานในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.

นิคม จันทรวิฑูร. การประกันสังคม: 30 ปี แห่งการรอคอย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2528.

บรรลุ ศิริพานิช. ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2542.

บุญเทียน ทองประสาน. แนวความคิดวัฒนธรรมชุมชนในงานพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, 2531.

ปกรณ์ อังคุสิงห์. หลักการและนโยบายสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร: ศรีไทยการพิมพ์, 2511.

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2542.

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ประมวลกฎหมายอาญา

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา.

แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/hp-vichai/ex-prb03.htm>

ประสพสุข บุญเดช. คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 ว่าด้วยครอบครัว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2541.

- ปราโมทย์ ประสาทกุลและคณะ. โครงสร้างอายุและเพศของประชากรสูงอายุในประเทศไทย. วารสารประชากรและสังคม 8, 2 (มกราคม 2543): 1-16.
- ปรีชา อุปโยคินและคณะ. ไม้ใกล้ฝั่ง: สถานภาพและบทบาทผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร: กองบริการงานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- พงษ์พรรณ บุญเลิศ. ไวไฟ-ดินระเบิด ครอบครัวไทยที่น่าห่วง. เดลินิวส์. (13 เมษายน 2543): 5.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533.
- พิชัยศักดิ์ ทรวงกร. ประเด็นหญิง-ชายในรัฐธรรมนูญต่างประเทศ. เอกสารวิชาการหมายเลข 2. กรุงเทพมหานคร: เครือข่ายผู้หญิงกับรัฐธรรมนูญ, 2540.
- พีระสิทธิ์ คำานวนศิลป์และคณะ. การประเมินนโยบายและแผนงานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ กระทรวงสาธารณสุข. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในในยุคศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: คัดดีโสภาคการพิมพ์, 2527.
- ไพโรจน์ ลิตปรีชา. คำบรรยายวิชา Social Welfare Program. Policy and Service ในระดับปริญญาโท. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- อังกิ่งในสุเทพ เขวลิต, สวัสดิการสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอเดีย สโตร์, 2527.
- ภาควิชาสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. แนวความคิดอิสระทางการพัฒนาและการปกครอง. รวมบทความของวิรัช วรรษนิภาวรรณ ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ตั้งแต่เดือน พ.ค.-พ.ย. 2529. (อัดสำเนา)
- ภัสสร ลิมานนท์. นโยบายสุขภาพและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในเอเชีย: บทเรียนสำหรับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- มนตรี รูปสุวรรณและคณะ. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542.
- มานิตย์ จุมปา. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.
- ยุคติ มุรตาวิจิตร. การก่อตัวของกระแสวัฒนธรรมชุมชนในสังคมไทย: พ.ศ. 2520-2537. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิชาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

- ยุพา วงศ์ไชย. นโยบายสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่องบทบาทของรัฐ เอกชน และองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย: สถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางในอนาคต. หน้า 1-18. 23-24 ธันวาคม 2542 ณ ห้องภาณูรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร.
- ระพีพรรณ คำหอมและคณะ. การประเมินโครงการบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่องบทบาทของรัฐ เอกชนและองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย: สถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางในอนาคต, หน้า 1-21. 23-24 ธันวาคม 2542 ณ ห้องภาณูรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพมหานคร.
- ระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้สูงอายุด้านการรักษาพยาบาล พ.ศ. 2535.
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.
- วันดี โภคะกุล และคณะ. รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะผู้สูงอายุไทยที่มีอายุเกิน 100 ปี พ.ศ. 2539. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2541.
- วันทนี วาสิกะสิน และคณะ. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- วิจิตรา ฟุ้งสัตตา. กฎหมายประกันสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2533.
- วิฑูร แสงสิงแก้ว. “รายงานเรื่องความก้าวหน้าของการดูแลผู้สูงอายุในประเทศกลุ่มสแกนดิเนเวีย ประเทศฝรั่งเศส และการเจรจากับองค์การอนามัยโลกเรื่องผู้สูงอายุที่เงินบำนาญประเทศสวีเดนแลนด์ พ.ศ. 2533 และรายงานการเดินทางเพื่อศึกษางานเกี่ยวกับโครงการผู้สูงอายุ ประเทศเดนมาร์ค สวีเดน สหรัฐอเมริกา พ.ศ. 2528.” (ม.ป.ท. ม.ป.ป.)
- วิเทศสัมพันธ์. International Symposium on Planning Targets for Societies for All Ages. การประชาสัมพันธ์ 43,1 (มกราคม-กุมภาพันธ์ 2543): 49.
- วิมลศิริ ชำนาญเวช. กฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์จอร์จ, ม.ป.ป.
- วิษณุ เครืองาม. กฎหมายว่าด้วย ชื่อชาย แลกเปลี่ยน ให้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2536.
- วิษณุ เครืองาม. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. วารสารกฎหมายจุฬาลงกรณ์ 17. 3: 28-44.

- ศรียุทธ พานิชพันธ์. สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทยและนานาชาติ. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2538, อ้างถึงในอุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. ปัญหาสิทธิมนุษยชนกับผู้สูงอายุในประเทศไทย. ตุลาคม 47 (มกราคม-เมษายน 2543): 97-98.
- ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์. แนวความคิด หลักการ วิธีการ งานพัฒนาและสวัสดิการสังคม. กรุงเทพมหานคร: กองเอกชนสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2538.
- ศรีสว่าง พัววงศ์แพทย์. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่องมาตรการดำเนินการเพื่อสูงอายุ จัดโดยคณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชน และผู้สูงอายุ วุฒิสภา ร่วมกับกรมการแพทย์และกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2537.
- ศิริวรรณ ปราศจากศัตรู. รายงานผลการศึกษาวิเคราะห์นโยบายการจัดสวัสดิการและสังคมสงเคราะห์สำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: พรรคประชาธิปัตย์. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)
- ศิริวรรณ ศิริบุญ. ข้อเท็จจริงและทัศนคติเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและการดูแลผู้สูงอายุของชนหนุ่มสาวไทย. งานวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยลำดับที่ 30. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่งานวิจัย ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร และคณะ. การพัฒนาสถาบันครอบครัว: ปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุนผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. แนวคิดด้านสวัสดิการสังคม สู้วัยสูงอายุที่มีคุณภาพ. ในบทความ บทความย่อย การประชุมวิชาการแห่งชาติว่าด้วยผู้สูงอายุ สู้วัยสูงอายุด้วยคุณภาพ. หน้า 103-114. 22-24 พฤศจิกายน 2542 ณ โรงแรมปรีณซ์พาเลซ กรุงเทพมหานคร.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. แนวทางการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. "ผู้สูงอายุ" คนไทยกับบั้นปลายชีวิต. กรุงเทพธุรกิจ จุดประกายปริทัศน์ (7 สิงหาคม 2543): 2.
- สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์. รายงานการสัมมนา เรื่อง "แนวทางการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้สูงอายุ". 21 มกราคม 2541 ณ ห้องรับรอง 1-2 ชั้น 3 อาคารรัฐสภา 2. กรุงเทพมหานคร.

สมพงษ์ เกษมสิน และจรรยา สุภาพ. ลัทธิการเมืองและเศรษฐกิจเปรียบเทียบ.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2520.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมวิทยาภาวะสูงอายุ: ความเป็นจริงและการคาดการณ์ในสังคมไทย.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย. รายงานประจำปี พ.ศ.2540 เนื่องในการประชุมใหญ่

สามัญประจำปี พ.ศ.2541 วันศุกร์ที่ 20 มีนาคม 2541 ณ ห้องประชุมกายเพชร

โรงแรมไดมอนด์พลาซ่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา.

สยาม รัตนวิจิตร. รัฐสวัสดิการ. การประชาสงเคราะห์ 19 (พฤศจิกายน 2517): 9.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). ครอบคลุมไทยหลังปี 2000. กรุงเทพฯธุรกิจ

จุดประกายปริทัศน์ (14 เมษายน 2542): 2.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ.2540-2544. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2540.

สุวรรณ รื่นยศ. การประชาสงเคราะห์. พระนคร: โรงพิมพ์สหกรณ์ขายส่งแห่งประเทศไทย

จำกัดสินไช้, 2512.

สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล. ผู้สูงอายุหญิงในประเทศไทย: สถานะในปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร:

สมาคมพฤฒาวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุไทย, 2542.

สุเทพ เชาวลิต. สวัสดิการสังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537.

สุกัญญา นิธิกร และนงนุช สุนทรชวกันต์. แนวทางการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการลงทุนใน

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย. การประชุมวิชาการระดับชาติ เรื่องบทบาทรัฐ

เอกชนและองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย: สถานปัจจุบันและทิศทางในอนาคต,

หน้า 1-13. 23-24 ธันวาคม 2542 ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัล ริเวอร์

กรุงเทพมหานคร.

สุรกุล เจนอบรม. การจัดกิจกรรมด้านการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุไทย. เอกสาร

ประกอบการสัมมนาวิสัยทัศน์ผู้สูงอายุไทย. 16 ตุลาคม 2538. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

เสน่ห์ จามริก. สังคมไทยกับการพัฒนาที่ก่อปัญหา. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์

คบไฟ, 2542.

เสนีย์ ปราโมช, หม่อมราชวงศ์. ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: ศิริมิตร

การพิมพ์. 2517, อ้างถึงใน บรรลุ ศิริพานิช. ผู้สูงอายุไทย. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์หมอบ้าน, 2542.

ห้วง "ผู้เฒ่า" ไทย "ทุพพลภาพ" คุณคาม!. มติชนรายวัน (13 ตุลาคม 2542): 7.

อนันต์ พัคฆันดร. รัฐสวัสดิการตัวอย่างในอังกฤษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียน
บุ๊คสโตร์, 2518.

อภิชัย พันธเสน. พัฒนาชนบทไทย : สมุทัยและมรรค ความหวัง ทางออกและทางเลือกใหม่.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์, 2539.

อิระวีชัย จันทระประเสริฐ. ยุทธศาสตร์เชิงรุกเพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่หมู่บ้าน: กรณีศึกษา
ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล นักศึกษาวิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 38 พ.ศ.2538-2539. (เอกสารไม่ตีพิมพ์)

อุดมศักดิ์ สนิธิพงษ์. ปัญหาสิทธิมนุษยชนกับผู้สูงอายุในประเทศไทย. ดุลพາท 47, 1 (ม.ค.-
เม.ย.2543): 91-105.

ภาษาอังกฤษ

A Charter of Rights for the Elderly of Europe. Available from: wysiwyg://132/http://
www.aoa.dhhs.gov/international/principles/europe.html

Administration on Ageing. Available from: http://www.aoa.dhhs.gov/may 97/aoa-
oaa.html

Auer, P. and Fortun, M. ILO Ageing of the Labour Force... Economic and Consequences.
Available from: http://www.ilo.org/public/english/employment/strat/publ/
epoo-2.htm

Bains, J.S. and Jain, R.B. Contemporary Political Theory. New Delhi : Radiant
Publishers, 1980, pp. 25-26. อ้างถึงใน สุเทพ เชาวลิต. สวัสดิการสังคม.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.

Chan, A. "An Overview of the Living Arrangement and Social Support Exchanges of Older
Singaporeans." Asia-Pacific Population Journal. 12, (December 1997): 35-
59.

Countdown to 2002: The Second World Assembly on Ageing. Available from:
http://www.un.org/esa/socdev/ageing/02 cd 0021.htm

Crampton, M.H. and Keiser, K. K. Social Welfare : Institution and Process. New York:
Random House, 1970. อ้างถึงใน สุเทพ เชาวลิต. สวัสดิการสังคม.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2527.

Excerpts from Community of the Fundamental Social. Available from:
wysiwyg://135/http://www.aoa.dhhs.gov/international/principles/eunion.html

- Frolik, A.L. and Kaplan, L.R. Elder Law in a Nutshell. United States of America: West Publishing., 1995.
- Gokhale, D.S.; Pandit, N. and Raj, R. Economic Potential of the Elderly and Local Level Policy Development on Consequence of Ageing in India. New York: United Nations, 1994.
- Guglielmi, J.G. Introduction au droit des Services Publics. LG.D.J., 1994. อ้างถึงใน นันทวัฒน์ บรมานันท์. บริการสาธารณะในกฎหมายปกครองฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2541.
- Hermalin, A. I. "Drawing Policy Lessons for Asia from Research on Ageing." Asia-Pacific Population Journal 12, (December 1997): 89-102.
<http://www.un.org/esa/socdev/ageing.htm>
- ILO East Asia Multidisciplinary Advisory Team (ILO/EASMAT). Ageing in Asia: The Growing Need for Social Protection. Bangkok: International Labour Office, 1997.
- ILOLEX : English display cgi. Available from:
<http://ilolex.ilo.ch:1567/scripts/convde.pl?query=C 35 & queryo = 35 & submit = Display>
- ILOLEX : English display cgi. Available from:
<http://ilolex.ilo.ch:1567/scripts/convde.pl? C128>
- IMC Website : PM Speech. Available from: http://www.mcads.gov.sg/imc/html/sr_intro.html
- International Plan of Action on Ageing. Available from:
<http://www.un.org/esa/socdev/ageing/ ageipaa.htm>
- Jitapunkul, S. and Bunnag, S. Ageing in Thailand 1997. Bangkok : Thai Society of Gerontology and Geriatric Medicine, 1998.
- Kelsen, H. Principles of International Law. New York : Rinehart, 1952. อ้างถึงใน กุลพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์การเวก, 2520.
- Knodel, J. and Chayowan, N. Family Support and Living Arrangements of Thai Elderly. Asia-Pacific Population Journal 12, (December 1997): 51-68.

- Knodel, J. and Nibhon, D. Living Arrangements and Support among the Elderly in South East Asia." Asia-Pacific Population Journal 12, (December 1997): 5-16.
- Media Age Forums. Available from: http://www.mediaage.net/dialog.../message.php?forum_id = 4 & cluster_id=1018 & message_id = 23
- Mutchins, M.R. and Others. Social Welfare. Encyclopaedia Britannica 20 (1768): 773.
- Oppenheim, K. Family Change and Support of the Elderly in Asia: What do we know?. New York: UN Economic and social Commission for Asia and the Pacific, 1994.
- Peterson, P. The Global Ageing Crisis. Foreign Affairs 78, 1 (January-February 1999): 42-53.
- Phalakornkule, S. Country Policy Development for the Elderly at the Local Level in Thailand. New York: United nations, 1994.
- Proclamation on Ageing. Available from: <http://www.un.org/esa/socdev/iyop/iyoppoa.htm>
- Protecting the Rights of Older Americans. Available from: <http://www.aoa.dhhs.gov/factsheets/rights.html>
- Social Security Administration. Social Security Programs Throughout the world-1997. Washington D.C.: U.S. Government Printing Office, 1997.
- The Hong Kong Council of Social Service. Services for Older Persons in Hong Kong Scenario & Commitments. Hong Kong. 26-29 April 1999 (Unpublished Manuscript)
- The Legislative Affairs Commission of the Standing Committee of the National People's Congress of the People's Republic China. Law of the People's Republic of China on Protection of Rights and Interests of the Elderly. (n.p.): China National Commission on Ageing, 1996.
- UN. Policies and Programmes on Ageing. Available from: <http://www.seniorweb.nl/un/start.asp>
- United Nations. International Plan of Action on Ageing and United Nations Principles for Older Persons. New York: United Nations Department of Public Information, 1998.

United Nations. Population Ageing in Asia and the Pacific. New York: United Nations, 1996.

United Nations. The Ageing: Trends and Policies. New York: United Nations Department of Economic and Social Affairs., 1975.

Wirakartakusumah, D.M. Local Level Policy Development on Consequences of Ageing: Indonesia Case. New York: United Nations, 1994.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
พ.ศ. ....

.....

หลักการและเหตุผล

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุในมาตรา 54 และมาตรา 80 วรรค 2 โดยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ และให้ปฏิบัติตามกฎหมายบัญญัติและเพื่อให้ได้กฎหมายเฉพาะสำหรับใช้เป็นหลักพิจารณาเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ครบถ้วน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ

พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นๆ ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

- ผู้สูงอายุ หมายความว่า บุคคลที่มีสัญชาติไทยและมีอายุตั้งแต่หกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป

กรรมการ หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ

มาตรา 5 พระราชบัญญัตินี้ถูกตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ให้ความสำคัญคุ้มครองต่อสิทธิและผลประโยชน์ที่ถูกต้องตามกฎหมายของผู้สูงอายุ พัฒนางานที่เกี่ยวข้องและตัวผู้สูงอายุ ส่งเสริมคุณความดีของคนไทยในการให้ความเคารพนับถือและเลี้ยงดูผู้สูงอายุ

มาตรา 6 ในการเรียกร้องสิทธิหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ของผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กสผ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมพลศึกษา อธิบดีกรมพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ อธิบดีกรมอนามัย ผู้ว่าการกีฬาแห่งประเทศไทย ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เลขาธิการสภาการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบคน ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงาน ในด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจการของผู้สูงอายุอย่างน้อยสามคนและจากองค์กรภาคเอกชนอย่างน้อยสามคนเป็นกรรมการ

ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสัมพันธ์ และผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 9 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่อง ไม่สุจริตต่อหน้าที่ ประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันกระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 10 การประชุมคณะกรรมการต้องมีกรรมการเข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานไม่อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- (1) เสนอนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรม บทบาทและสถานภาพของผู้สูงอายุต่อรัฐมนตรี
- (2) พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนประสานงานติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว

(3) สนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาผู้สูงอายุ

(4) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในการส่งเสริมกิจกรรม บทบาท และสถานภาพของผู้สูงอายุ

(5) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(6) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยสองปีต่อครั้ง

(7) เชิญข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบสวนหรือให้ข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(8) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 12 ให้มีสำนักงาน กสผ. ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาวิจัยเชิงนโยบายและประเมินผล พร้อมทั้งการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับงานส่งเสริมกิจกรรมและบทบาทผู้สูงอายุ และจัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(2) รณรงค์และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับงานพัฒนาผู้สูงอายุ

(3) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการส่งเสริมกิจกรรม บทบาท และสถานภาพของผู้สูงอายุ

(4) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งาน และกิจการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

(5) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 13 บุตรหลานและญาติสืบสายโลหิตโดยตรงมีหน้าที่ต้องเลี้ยงดูบุพการีที่สูงอายุ ให้อยู่ในครอบครัวและสังคม และต้องไม่ปฏิเสธในการเลี้ยงดูบุพการีที่สูงอายุ เนื่องจากการสละสิทธิในการรับมรดกหรือด้วยเหตุผลอื่นใด ๆ

บุตรที่เลี้ยงดูบุพการีที่สูงอายุ มีสิทธิได้รับการหักเงินค่าลดหย่อนภาษี การให้สิ่งของ และสิ่งจำเป็นต่างๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 บุคคลอื่นที่มีใช้บุตรหลานหรือญาติสืบสายโลหิตของผู้สูงอายุ ถ้าให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ให้บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับการหักเงินค่าลดหย่อนภาษี การให้สิ่งของและจำเป็น สิทธิพิเศษและสวัสดิการต่างๆ ที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 15 สถานพยาบาลของรัฐที่มีขนาดใหญ่ ต้องจัดสัดส่วนการรองรับผู้สูงอายุ ที่เป็นผู้ป่วยในตามที่กำหนด รวมทั้งการจัดคลินิกผู้สูงอายุไว้ในสถานพยาบาล รายละเอียดที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 16 ผู้สูงอายุจะต้องสามารถเข้าถึงและได้รับบริการสุขภาพที่เหมาะสม จากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่คิดมูลค่า

มาตรา 17 รัฐต้องส่งเสริมพัฒนาการศึกษาวิจัยโรคและปัญหาผู้สูงอายุ รวบรวมปัญหาความต้องการความเหมาะสมของการให้บริการ การฝึกอบรมทั้งระยะสั้น ระยะยาว ตลอดจนการศึกษาต่อเนื่องแก่บุคลากรในการดูแลรักษาผู้สูงอายุทั้งที่โรงพยาบาลและการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน ให้สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาผู้สูงอายุและได้มาตรฐานสากล

มาตรา 18 ให้จัดตั้ง “กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ” ในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุและสนับสนุนสถาบันบริการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคมและการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

กองทุนเพื่อผู้สูงอายุประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(2) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับบริจาคจากเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศหรือที่ได้มาจากการจัดกิจกรรมหรือหาประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค

(3) เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุนนี้

(4) เงินอื่นๆ ที่ได้รับมาเพื่อดำเนินการกองทุนนี้

เงินและทรัพย์สินอื่นตามวรรคสองให้ส่งเข้ากองทุนโดยไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน การบริหาร การจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา 19 ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยไม่เพียงพอแก่การยังชีพต้องได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลือจากรัฐที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 20 นายจ้างหรือเจ้าของสถานที่ประกอบการของเอกชนซึ่งรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน มีสิทธินำค่าจ้างที่จ่ายให้แก่ผู้สูงอายุมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้สองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริง

มาตรา 21 รัฐต้องกำหนดให้มีลักษณะอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ รายละเอียดที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 22 รัฐต้องลดหย่อนค่าโดยสาร ยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุ รายละเอียดที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 23 รัฐต้องจัดให้บริการด้านการศึกษาและเรียนรู้แก่ผู้สูงอายุตามความสมัครใจโดยไม่คิดมูลค่า

มาตรา 24 รัฐต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุพัฒนาตนเองโดยเฉพาะการรวมกลุ่ม การสร้างกลุ่มประชาสังคม

มาตรา 25 รัฐต้องยกเว้นภาษีบำนาญและภาษีบำนาญแก่ผู้สูงอายุที่อายุ 70 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป

มาตรา 26 ผู้สูงอายุที่ยากไร้ต้องได้รับฌาปนกิจสงเคราะห์จากรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรา 27 รัฐต้องคุ้มครองสวัสดิภาพผู้สูงอายุจากการทารุณกรรม หรือถูกนำไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย รายละเอียดที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 28 ในการกระทำความผิดอาญาซึ่งมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น ถ้าได้กระทำต่อผู้สูงอายุให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง

มาตรา 29 ในการกระทำความผิดในทางอาญาซึ่งมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น ถ้าได้กระทำต่อผู้สูงอายุโดยอาศัยโอกาสที่ผู้สูงอายุมีปัญหาทางด้าน

สุขภาพ ภาวะแห่งจิต หรือความเสื่อมทางระบบประสาท โดยใช้อุบายหลอกลวง หรือใช้ผู้สูงอายุ เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดขึ้นอีกสองในสาม ส่วน

มาตรา 30 ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม รักษาการตามพระราชบัญญัติให้มีอำนาจแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น ให้ใช้บังคับได้ในวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ภาคผนวก ข

ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. .... ฉบับเสนอแนะ ซึ่งนำเสนอโดยผู้วิจัย
พร้อมตารางเปรียบเทียบสาระสำคัญของร่างกฎหมายฉบับเดิม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
พ.ศ. ....

หลักการและเหตุผล

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้สูงอายุในมาตรา 54 และมาตรา 80 วรรค 2 โดยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและเพื่อให้ได้กฎหมายเฉพาะสำหรับใช้เป็นหลักพิจารณาเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ครบถ้วน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ
พ.ศ. ....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ....”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นๆ ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

– ผู้สูงอายุ หมายความว่า บุคคลที่มีอายุตั้งแต่หกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป

– กรรมการ หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ

– ผู้สูงอายุที่ยากไร้ หมายความว่า ผู้สูงอายุซึ่งไม่มีรายได้ หรือรายได้น้อยตามที่หลักเกณฑ์กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 5 พระราชบัญญัตินี้ถูกตราขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ให้ความคุ้มครองต่อสิทธิและผลประโยชน์ที่ถูกต้องตามกฎหมายของผู้สูงอายุ พัฒนางานที่เกี่ยวข้องและตัวผู้สูงอายุ โดยรัฐและสังคมจะจัดหามาตรการที่จะปรับปรุงระบบความมั่นคงปลอดภัยทางสังคมเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ดีขึ้น โดยให้มีความเป็นอยู่ที่ดี สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ส่งเสริมคุณความดีของคนไทยในการให้ความเคารพนับถือและเลี้ยงดูผู้สูงอายุ

มาตรา 6 ในการเรียกร้องสิทธิหรือการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ของผู้สูงอายุตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ผู้สูงอายุจะได้รับตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กสผ” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธาน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวงสาธารณสุข ปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมพลศึกษา อธิบดีกรมพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมสุขภาพจิต อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน อธิบดีกรมองค์การระหว่างประเทศ อธิบดีกรมอนามัย ผู้ว่าราชการีฬาแห่งประเทศไทย ประธานสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เลขาธิการสภาการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งไม่เกินสิบคน ซึ่งในจำนวนนี้ต้องเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงานในด้านการส่งเสริมและพัฒนากิจการของผู้สูงอายุอย่างน้อยสามคน และจากองค์กรภาคเอกชนอย่างน้อยสามคนเป็นกรรมการ

ให้หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติเป็น
กรรมการและเลขานุการ

ให้ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสงเคราะห์ กรมประชาสงเคราะห์ และผู้อำนวยการ
สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราว
ละสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ หรือในกรณีที่มีการ
แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมี
วาระในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น
อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา 9 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 8 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่อง ไม่สุจริตต่อหน้าที่ ประพฤติเสื่อมเสีย
หรือหย่อนความสามารถ

(6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันกระทำ
โดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 10 การประชุมคณะกรรมการต้องจัดขึ้นไม่น้อยกว่าปีละสี่ครั้งมีกรรมการ
เข้าประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ถ้าประธานไม่
อยู่ในที่ประชุมให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งมีเสียงหนึ่งในการ
ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็น
เสียงชี้ขาด

มาตรา 11 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) เสนอนโยบายและแผนหลักเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรม บทบาทและสถานภาพของผู้สูงอายุต่อรัฐมนตรี

(2) พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและ**มาตรฐานสากลระหว่างประเทศในเรื่องผู้สูงอายุ** ตลอดจนประสานงาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักดังกล่าว

(3) สนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาผู้สูงอายุ**ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น**

(4) เสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้มิกกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในการส่งเสริมกิจกรรม บทบาท และสถานภาพของผู้สูงอายุ

(5) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(6) เสนอรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยสองปีต่อครั้ง

(7) เชิญข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบสวนหรือให้ข้อเท็จจริง รวมทั้งเรียกเอกสารจากหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(8) พิจารณาเรื่องอื่นใดเกี่ยวกับผู้สูงอายุตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา 12 ให้มีสำนักงาน กสผ. ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) ศึกษาวิจัยเชิงนโยบายและประเมินผล พร้อมทั้งการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับงานส่งเสริมกิจกรรมและบทบาทผู้สูงอายุ และจัดทำแนวทางปฏิบัติตามนโยบายและแผนหลักที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

(2) รณรงค์และประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนในการสนับสนุนช่วยเหลือเกี่ยวกับงานพัฒนาผู้สูงอายุ**ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น**

(3) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการส่งเสริมกิจกรรม บทบาท และสถานภาพของผู้สูงอายุ

(4) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งาน และกิจการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

(5) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางระบบเครือข่ายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ และประสานงานช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุได้ใช้สิทธิรวมถึงการคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุตามกฎหมาย

(6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 13 บุตรหลานและญาติสืบสายโลหิตโดยตรงมีหน้าที่ต้องเลี้ยงดูบุพการีที่สูงอายุ ให้อยู่ในครอบครัวและสังคมโดยถึงพร้อมด้วยปัจจัยสี่ ดูแลและให้ความสะดวกสบายรวมถึงจัดหาให้ ซึ่งสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการ และต้องไม่ปฏิเสธในการเลี้ยงดูบุพการีที่สูงอายุ เนื่องจากการสละสิทธิในการรับมรดกหรือด้วยเหตุผลอื่นใด ๆ

บุตรที่เลี้ยงดูบุพการีที่สูงอายุ มีสิทธิได้รับการหักเงินค่าลดหย่อนภาษี การได้รับสิ่งของและสิ่งจำเป็นต่างๆ ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 14 บุคคลอื่นที่มีใช้บุตรหลานหรือญาติสืบสายโลหิตของผู้สูงอายุ ถ้าให้การอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ให้ถึงพร้อมด้วยปัจจัยสี่ ดูแลและให้ความสะดวกสบายรวมถึงจัดหาให้ซึ่งสิ่งที่ผู้สูงอายุต้องการตามอัธยาศัย ให้บุคคลนั้นมีสิทธิได้รับการหักเงินค่าลดหย่อนภาษี การได้รับสิ่งของและจำเป็น สิทธิพิเศษและสวัสดิการต่างๆ ที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 15 สถานพยาบาลของรัฐที่มีขนาดใหญ่ที่มีจำนวนเตียงรองรับผู้ป่วยในไม่ต่ำกว่า.....เตียง ต้องจัดสัดส่วนการรองรับผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยในตามที่กำหนด รวมทั้งการจัดคลินิกผู้สูงอายุไว้ในสถานพยาบาล รายละเอียดที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 16 ผู้สูงอายุจะต้องสามารถเข้าถึงมีความสะดวกในการเดินทางและได้รับบริการสุขภาพที่เหมาะสมกับโรค ลักษณะทางอาการ และปัญหาทางสุขภาพ จากสถานบริการสาธารณสุขและหน่วยบริการสุขภาพเคลื่อนที่ของรัฐโดยไม่คิดมูลค่า

มาตรา 17 รัฐต้องส่งเสริมพัฒนาการศึกษาวิจัยทางการแพทย์ในส่วนของโรคและปัญหาผู้สูงอายุ รวบรวมปัญหาความต้องการความเหมาะสมของการให้บริการ การฝึกอบรมทั้งระยะสั้น ระยะยาว ตลอดจนการศึกษาต่อเนื่องแก่บุคลากรในการดูแลรักษาผู้สูงอายุทั้งที่โรงพยาบาลและการดูแลต่อเนื่องที่บ้าน ให้สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาผู้สูงอายุ และได้มาตรฐานสากล รวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาวิจัยในเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในลักษณะสหสาขาวิชา

มาตรา 18 ให้จัดตั้ง “กองทุนเพื่อผู้สูงอายุ” ในสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานและสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้สูงอายุและสนับสนุนสถาบันบริการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคมและการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

กองทุนเพื่อผู้สูงอายุประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(2) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับบริจาคจากเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศหรือที่ได้มาจากการจัดกิจกรรมหรือหาประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค

(3) เงินจากดอกผลและผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุนนี้

(4) เงินอื่นๆ ที่ได้รับมาเพื่อดำเนินการกองทุนนี้

เงินและทรัพย์สินอื่นตามวรรคสองให้ส่งเข้ากองทุนโดยไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน การบริหาร การจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

มาตรา 19 ผู้สูงอายุที่มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพตามอัตราที่รัฐกำหนด ต้องได้รับการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพและได้รับช่วยเหลือจากรัฐที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 20 นายจ้างหรือเจ้าของสถานที่ประกอบการของเอกชนซึ่งรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน มีสิทธินำค่าจ้างที่จ่ายให้แก่ผู้สูงอายุมาหักเป็นค่าใช้จ่ายตามประมวลรัษฎากรได้สองเท่าของจำนวนที่จ่ายจริง

มาตรา 21 ห้ามนายจ้างหรือเจ้าของสถานที่ประกอบการของเอกชนซึ่งรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน เลิกจ้าง หรือเพิกเฉยต่อการเลื่อนตำแหน่งของผู้สูงอายุโดยอ้างเหตุผลในเรื่องของอายุ

ผู้สูงอายุมีสิทธิร้องเรียนและดำเนินการต่อการละเมิดดังกล่าวตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 22 ผู้สูงอายุมีสิทธิในการสมรส การหย่า การสมรสใหม่ โดยปราศจากการแทรกแซงของบุตรหลานและผู้สืบสันดาน

มาตรา 23 รัฐต้องกำหนดให้มีลักษณะอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการ สาธารณะที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่ผู้สูงอายุ รายละเอียดที่กำหนดตาม กฎกระทรวง และขอความร่วมมือจากภาคเอกชนในเรื่องดังกล่าว

มาตรา 24 รัฐต้องลดหย่อนค่าโดยสาร ยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุ รายละเอียด ที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 25 รัฐต้องจัดให้บริการด้านการศึกษาและเรียนรู้แก่ผู้สูงอายุตามความ สัมครใจโดยไม่คิดมูลค่ารวมถึงการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้แสดงออกและถ่ายทอดซึ่ง ความรู้ ประสบการณ์ ความชำนาญพิเศษอันมีคุณค่าของตนแก่สังคม

มาตรา 26 รัฐต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุพัฒนาตนเองโดยเฉพาะการรวมกลุ่ม การ สร้างกลุ่มประชาสังคม

มาตรา 27 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ในชุมชนและ การศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับชั้นเพื่อปลูกฝังการให้ความเคารพ การดูแลและการช่วย เหลือแก่ผู้สูงอายุ รวมถึงการให้ความรู้ในเรื่องสิทธิตามกฎหมายของผู้สูงอายุเพื่อให้เกิด ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องในการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุในสังคม

มาตรา 28 รัฐต้องให้การสนับสนุน ยกย่อง และกำหนดรางวัลเพื่อมอบเป็น เกียรติคุณแก่องค์กรต่าง ๆ ครอบครัวยุ และปัจเจกชนที่ประสบความสำเร็จในการปกป้อง คุ้มครองสิทธิอันชอบธรรมและผลประโยชน์ของผู้สูงอายุตามกฎหมาย

มาตรา 29 รัฐต้องสนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนชุมชนในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุในชุมชนที่ยากไร้ ไม่มีรายได้ ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และปราศจากผู้ช่วยเหลือดูแล หรือผู้ช่วยเหลือดูแลไม่สามารถ จัดหาความช่วยเหลือให้แก่ผู้สูงอายุได้

มาตรา 30 รัฐต้องคุ้มครองสิทธิขั้นต่ำของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ สถาน ดูแลผู้สูงอายุทั้งของภาครัฐและเอกชน รวมถึงการได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมจาก ผู้ดูแลในสถานเหล่านั้น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 31 รัฐต้องควบคุม ดูแล กำหนดมาตรฐานสถานสงเคราะห์ และสถานดูแลผู้สูงอายุทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน จัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว การดำเนินการใด ๆ ต่อสถานสงเคราะห์ และสถานดูแลผู้สูงอายุที่ไม่ได้มาตรฐานดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 32 ผู้ประกอบอาชีพในการดูแลผู้สูงอายุต้องผ่านการอบรมจากหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 33 รายการวิทยุและโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จะมีส่วนร่วมในการนำเสนอและเป็นสื่อสาธารณะในการปกป้องคุ้มครองสิทธิอันชอบธรรมตามกฎหมายรวมถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ

มาตรา 34 รัฐต้องยกเว้นภาษีบำนาญและภาษีบ้านอายุแก่ผู้สูงอายุที่อายุ 70 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป

มาตรา 35 ผู้สูงอายุที่ยากไร้ต้องได้รับการจัดการศพตามประเพณีทางศาสนาของตนจากรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

มาตรา 36 รัฐต้องคุ้มครองสวัสดิภาพผู้สูงอายุจากการทารุณกรรม การหมิ่นประมาท ปราบาส หลอกลวง การกระทำล่วงละเมิดใด ๆ หรือถูกนำไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ รายละเอียดที่กำหนดตามกฎหมายกระทรวง

มาตรา 37 ในการกระทำความผิดอาญาซึ่งมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น ถ้าได้กระทำต่อผู้สูงอายุให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง

มาตรา 38 ในการกระทำความผิดในทางอาญาซึ่งมีโทษตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น ถ้าได้กระทำต่อผู้สูงอายุโดยอาศัยโอกาสที่ผู้สูงอายุมีปัญหาทางด้านสุขภาพ ภาวะแห่งจิต หรือความเสื่อมทางระบบประสาท โดยใช้อุบายหลอกลวง หรือใช้ผู้สูงอายุเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดขึ้นอีกสองในสามส่วน

มาตรา 39 ให้นำนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม รักษาการตามพระราชบัญญัติให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ ออกกฎกระทรวงและประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น ให้ใช้บังคับได้ในวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

จากร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุฉบับใหม่ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอสามารถเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. .... เดิม ในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

ประเด็นสำคัญ	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (เดิม)	ร่างพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ (ใหม่)	หมายเหตุ
1. คำนิยามของผู้สูงอายุ	กำหนดความหมายของผู้สูงอายุว่าเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย และมีอายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป	กำหนดความหมายของผู้สูงอายุชั้นใหม่ โดยตัดคำว่า “ที่มีสัญชาติไทย” ออก ส่วนข้อความอื่นคงเดิม	เพื่อให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับความคุ้มครองสิทธิของพลเมืองตามกฎหมายโดยไม่จำกัดสัญชาติ โดยยึดหลักความเสมอภาคและหลักสิทธิมนุษยชน
2. คำนิยามของผู้สูงอายุที่ยากไร้	-	เพิ่มคำนิยามของคำว่าผู้สูงอายุที่ยากไร้ ในมาตรา 4 ซึ่งหมายความว่าผู้สูงอายุซึ่งไม่มีรายได้หรือรายได้น้อยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง	เพื่อแบ่งประเภทและขยายความชัดเจนของคำว่า “ผู้สูงอายุที่ยากไร้” ซึ่งปรากฏในร่างพระราชบัญญัติเดิม
3. จำนวนการประชุมต่อปีของคณะกรรมการ กสผ.	-	กำหนดจำนวนการประชุมของคณะกรรมการ กสผ. ไม่น้อยกว่าปีละสี่ครั้ง ในมาตรา 10	เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ กสผ. ให้มีความก้าวหน้าและมีการรายงานติดตามผล
4. อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน กสผ.	กำหนดไว้ 5 ข้อในมาตรา 12	เพิ่มอำนาจหน้าที่ในส่วนของการเป็นศูนย์กลางระบบเครือข่ายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและประสานงานช่วยเหลือให้ผู้สูงอายุได้ใช้สิทธิและคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุตามกฎหมาย อีก 1 ข้อในมาตรา 12	เน้นอำนาจการประสานงานของสำนักงาน และเพิ่มหน้าที่ในส่วนของการประสานงานในการช่วยเหลือเรื่องสิทธิและกฎหมายตามความต้องการของผู้สูงอายุ

ประเด็นสำคัญ	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (เดิม)	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (ใหม่)	หมายเหตุ
5. การอุปการะ เลี้ยงดูผู้สูงอายุ	ในมาตรา 13 และ มาตรา 14 กำหนด หน้าที่ ในการเลี้ยงดู อุปการะบุพการี	ขยายความหมายของการ อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุตาม มาตรา 13 และ 14 ให้ชัด เจนขึ้น โดยเพิ่มคำว่า “ถึง พร้อมด้วยปัจจัยสี่ ดูแลและให้ ความสะดวกสบาย รวมถึงจัด หาให้สิ่งสิ่งผู้สูงอายุต้องการ ตามอัธยาศัย”	ข้อความเพิ่มเติมประยุกต์จาก หลักมาตรฐานสากลระหว่าง ประเทศในเรื่องของผู้สูงอายุ ในส่วนของกรณีเสรีภาพ และการได้รับการดูแล และ กฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุ ประเทศจีนบางส่วน
6. ขนาดของ สถานพยาบาล ของรัฐที่ต้อง จัดสวัสดิการ รองรับผู้สูง อายุ	ในมาตรา 15 กำหนดคำว่า “สถาน พยาบาลของรัฐที่มี ขนาดใหญ่”	เพิ่มจำนวนเตียงรองรับผู้ป่วย ในในสถานพยาบาลดังกล่าว ให้ชัดเจน	เพื่อลดปัญหาในทางปฏิบัติว่า สถานพยาบาลที่มีจำนวน เตียงเพียงใดจึงจะถือว่า มีขนาดใหญ่และต้องจัดสวัสดิ การรองรับผู้สูงอายุ
7. การเข้าถึงและ การได้รับ บริการสุขภาพ ที่เหมาะสม ของผู้สูงอายุ	บัญญัติในมาตรา 16 ในเรื่องของสิทธิของผู้ สูงอายุที่จะสามารถ เข้าถึงและได้รับ บริการทางสุขภาพที่ เหมาะสมจากสถาน บริการสาธารณสุข ของรัฐ	เพิ่มข้อความในส่วนของการที่ ผู้สูงอายุต้อง “เข้าถึงมีความ สะดวกในการเดินทาง”, “บริการสุขภาพที่เหมาะสม กับโรค ลักษณะทางอาการ” และปัญหาทางสุขภาพ” และ จาก “สถานบริการสาธารณสุข และหน่วยบริการสุขภาพ เคลื่อนที่	เพื่อสร้างความชัดเจนใน ความหมายของคำว่า “เข้า ถึง”, “บริการสุขภาพที่ เหมาะสม” และ “สถาน บริการสาธารณสุข” โดย คำนึงถึงหลักมาตรฐานสากล ในเรื่องการได้รับการดูแลของ ผู้สูงอายุ และสิทธิที่จะใช้ ทรัพยากรทางสังคม
8. การส่งเสริม การศึกษาวิจัย ในเรื่องที่เกี่ยว ข้องกับผู้สูง อายุ	ในมาตรา 15 ส่ง เสริมการศึกษาวิจัย โรคและปัญหาผู้สูง อายุซึ่งเน้นด้านการ แพทย์และสาธารณสุข	เพิ่มเติมในส่วนของการศึกษา วิจัยเรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุใน ลักษณะสหสาขาวิชาอื่นๆ	เพื่อสนับสนุนการพัฒนาใน เรื่องเกี่ยวกับผู้สูงอายุทุก ด้านในอนาคต

ประเด็นสำคัญ	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (เดิม)	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (ใหม่)	หมายเหตุ
9. ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพต้องได้รับการสงเคราะห์	ในมาตรา 19 กำหนดความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ	กำหนดเพิ่มเติมในส่วนของผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอ นั้นต้องอยู่ในอัตราที่รัฐกำหนดและการเพิ่มเบี้ยยังชีพลงในบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับได้รับความสงเคราะห์ช่วยเหลือจากรัฐ	เพิ่มกำหนดประเภทของผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอให้ชัดเจนว่าต้องมีรายได้จำนวนเท่าใดเพื่อสะดวกแก่รัฐในการจัดหาสวัสดิการต่างๆ และการกำหนดเบี้ยยังชีพให้ชัดเจนในกฎหมายเพื่อความแน่นอนซึ่งแต่เดิมเป็นสิทธิประโยชน์ในรูปของโครงการที่จัดโดยกรมประชาสงเคราะห์
10.การทำงานของผู้สูงอายุ	-	มาตรา 21 ห้ามนายจ้างเลือกปฏิบัติต่อลูกจ้างที่เป็นผู้สูงอายุในการรับเข้าทำงาน เลิกจ้าง เพิกเฉย ต่อการเลื่อนตำแหน่ง และวิธีการที่ผู้สูงอายุจะเยียวยาต่อปัญหาหากได้รับการปฏิบัติดังกล่าว	นำหลักเกณฑ์มาจากกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาในหลักการของกฎหมายห้ามเลือกปฏิบัติต่อพนักงานโดยคำนึงถึงเหตุผลเรื่องของอายุมากกว่าความสามารถในการทำงาน และเรื่องสิทธิในทางเศรษฐกิจ
11.สิทธิในการสมรสของผู้สูงอายุ	-	มาตรา 22 กำหนดสิทธิในการสมรสการหย่า และการสมรสใหม่ย่อมสามารถกระทำได้	เน้นถึงเสรีภาพของผู้สูงอายุ โดยนำหลักเกณฑ์จากกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุของประเทศจีนมาประยุกต์ใช้ และเรื่องสิทธิในครอบครัว
12.สิทธิในการศึกษาของผู้สูงอายุ	ในมาตรา 23 รัฐต้องจัดบริการทางการศึกษาแก่ผู้สูงอายุตามความสมัครใจและไม่คิดมูลค่า	เพิ่มเติมในมาตรา 25 ในส่วนของการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของตนแก่สังคม	ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมสิทธิในการศึกษา และเสรีภาพของผู้สูงอายุตามหลักเกณฑ์มาตรฐานสากลระหว่างประเทศ

ประเด็นสำคัญ	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (เดิม)	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (ใหม่)	หมายเหตุ
13.การปลูกฝัง และส่งเสริม ความเคารพ แก่ผู้สูงอายุใน ชุมชน	-	มาตรา 27 กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมปลูกฝังการให้ความเคารพการดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุตั้งแต่ในระดับสถานศึกษาของเยาวชน รวมถึงการสอนให้รู้จักและเคารพสิทธิของผู้สูงอายุตามกฎหมาย	นำหลักเกณฑ์มาจากกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุของประเทศจีน โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของหลักเกณฑ์เรื่องเสรีภาพของผู้สูงอายุ รวมถึงสิทธิในทางวัฒนธรรม
14.การให้การ สนับสนุนใน ความสำเร็จ ของการปกป้อง คุ้มครอง สิทธิของผู้สูง อายุ	-	มาตรา 28 รัฐให้การสนับสนุนยกย่องและกำหนดรางวัลแก่องค์กร บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปกป้องคุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุ	นำหลักเกณฑ์มาจากกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุของประเทศจีน โดยสนับสนุนหลักการมีส่วนร่วมและเสรีภาพซึ่งเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐานสากลระหว่างประเทศในเรื่องผู้สูงอายุ รวมถึงสิทธิในทางวัฒนธรรม
15.การสนับสนุน องค์กรส่วน ท้องถิ่นโดยรัฐ	-	มาตรา 29 รัฐต้องให้การสนับสนุนองค์กรส่วนท้องถิ่นทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ยากไร้	สนับสนุนหลักเกณฑ์มาตรฐานสากลเรื่องของเสรีภาพของผู้สูงอายุซึ่งคงต้องขยายรายละเอียดในมาตรการหรือโครงการระดับปฏิบัติการต่อไป
16.การคุ้มครอง สิทธิของผู้สูง อายุในสถานดูแล และสถาน สงเคราะห์	-	มาตรา 30, มาตรา 31 และ มาตรา 32 กำหนดในเรื่องสิทธิขั้นต่ำของผู้สูงอายุที่ควรได้รับในสถานดูแลและสถานสงเคราะห์ของเอกชน รวมถึงการดูแลมาตรฐานของสถานบริการและบุคลากรซึ่งปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวด้วย ซึ่งรายละเอียดจะต้องกำหนดในกฎกระทรวงต่อไป	เป็นการนำหลักในเรื่องเสรีภาพและการได้รับการดูแลและสิทธิในทางสังคม ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์สากลระหว่างประเทศสำหรับผู้สูงอายุมาใช้ รวมถึงหลักเกณฑ์จากต่างประเทศว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุในสถานดูแลผู้สูงอายุของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเด็นสำคัญ	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (เดิม)	ร่างพระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ (ใหม่)	หมายเหตุ
17.การให้ความ ช่วยเหลือทาง กฎหมายแก่ผู้ สูงอายุ	-	มาตรา 36 วรรค 2 กำหนด ให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความ ช่วยเหลือทางกฎหมายใน เรื่องต่างๆ	เป็นการส่งเสริมหลักมาตรฐานสากลระหว่างประเทศในเรื่องของการให้ความดูแลของผู้สูงอายุและสิทธิในทางสังคมซึ่งรวมถึงการเข้าถึงบริการทางกฎหมายด้วย
18.การคุ้มครอง สวัสดิภาพของ ผู้สูงอายุ	มาตรา 27 กำหนด ความคุ้มครองผู้สูง อายุจากการถูกทารุณ กรรมหรือนำไปแสวง หาประโยชน์โดยมิ ชอบด้วยกฎหมาย	มาตรา 36 วรรคแรก คุ้มครองผู้สูงอายุเพิ่มเติมจาก การทารุณกรรมและนำไป แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย โดยเพิ่มบท บัญญัติในส่วนของ “การ หมิ่นประมาท ปรามาส หลอกลวง กระทำล่วงละเมิด ใดๆ”	เป็นการสนับสนุนหลักมาตรฐานสากลระหว่างประเทศในเรื่องเสรีภาพของผู้สูงอายุ และสิทธิในความเป็นพลเมืองโดยข้อความบางส่วนประยุกต์มาจากกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุของประเทศจีน

ประวัติผู้วิจัย

นายสันติ ศิริธีราเจษฎ์ เกิดวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ.2518 ที่โรงพยาบาลเยาวราช ถนนเทอดไท กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญานิติศาสตรบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ในปีการศึกษา 2539 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2540 ปัจจุบันปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ปรึกษากฎหมาย บริษัท เอนก แอนด์ แอสโซซิเอทส์ จำกัด ถนนสุขุมวิท แขวงสุริยวงค์ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร